

ASPECTE LEGATE DE ORGANIZAREA POLIȚIEI CAPITALEI

Lector univ. dr. Aurelian CHISTOL

Cuvinte cheie: ordine publică, eficiență, modernizare, reorganizare

Key words: *public order, efficiency, modernization, reorganization*

Abstract

In the period between 1930-1938, the Bucharest Municipality Police, under the leadership of controversial Gabriel Marinescu, went through a series of transformations of the form, but also the background, becoming a better organized and more efficient institution. Unfortunately, the Police was put to serve the dictatorial plans of the Royal Palace, sustaining the sovereignty in the efforts for the introduction of the "New regime" of King Carol 2nd, despite the shortcomings of all kinds with which it was confronted.

Politiia reprezintă o instituție fundamentală a oricărui stat modern, menită să asigure menținerea ordinii publice, să prevină și să sancționeze orice act antisocial.

Denumirea de poliție își găsește rădăcinile ancestrale în Grecia, derivând din termenul de „polis” (oraș stat), având forma „politia”, adică activitate de interes public. În epocile istorice ulterioare, el a fost preluat și de alte popoare, inițial într-o accepție mai largă, aceea de guvernare și administrare a treburilor obștești, pentru ca apoi, sensul său să devină mai restrictiv, referindu-se la menținerea ordinii și siguranței publice.

În ceea ce privește spațiul românesc, conceptul de „poliție” pare a fi pătruns pe filieră grecească în secolul fanariot, dar sensul său era cel antic, de activitate de stat, dacă nu chiar de echivalent al statului. Totuși, anterior epocii fanariote, Bucureștiul a beneficiat de o instituție chemată să păzească ordinea publică, și anume **agia**, în fruntea căreia se află un **agă**. El provenea din familiile boierești ale Țării Românești, iar o primă atestare a titlului respectiv datează de la 1620, din vremea voievodului Radu Mihnea.

Organizarea polițienească a Capitalei va căpăta mai multă rigurozitate în epoca modernă, grație Regulamentului Organic al Țării Românești din 1831, legii comunale din 1864 și a celorlalte acte legislative de natură administrativă de la finele veacului al XIX-lea.

Despre o primă lege organică a poliției române nu putem vorbi decât la 1 aprilie 1903, atunci când ministrul de Interne Vasile Lascăr a reușit să obțină aprobarea parlamentului pentru profesionalizarea instituției, realizată în principal prin implementarea unor

principii organizatorice moderne precum: stabilitatea personalului, unitatea de direcție și de execuție, realizarea unei veritabile sinergii a funcțiilor polițienești, disciplinarea și ridicarea nivelului intelectual al personalului, astfel încât să fie eradicate, pe cât posibil, racilele congenitale ale instituției: abuzurile, corupția, laxitatea modului de asigurare a ordinii publice¹.

Desăvârșirea unității naționale a românilor, dar și noile provocări apărute în perioada interbelică la adresa siguranței persoanelor și a statului, i-au determinat pe guvernantii național-țărăniști, în frunte cu ministrul de Interne Al. Vaida-Voevod, să elaboreze o nouă „Lege pentru organizarea poliției generale a Statului”, sancționată în numele tânărului suveran Mihai I de către Regentă pe 20 iulie 1929, prin Decretul nr. 2432 și publicată în „Monitorul Oficial” de a doua zi.

Actul respectiv impunea autoritatea și controlul ministrului de Interne asupra Poliției Generale a Statului, menționând faptul că, atribuțiile celei din urmă cuprindeau trei paliere: administrativ, juridic și de siguranță sau informativ.

Pe plan administrativ se aveau în vedere apărarea drepturilor și libertăților civice, a proprietății și siguranței persoanelor, acțiunile de prevenire a încălcării legislației în vigoare, a ordinii publice, dar și sprijinirea operei de asistență socială a statului.

Ramura judiciară a poliției era menită să constate și să urmărească orice infracțiune, să-i defere justiției pe cei vinovați de încălcarea legii, dar și să execute misiunile ordonate de judecători, atât în ceea ce privește persoanele, cât și bunurile.

Politia de siguranță sau informativă trebuia să culeagă, să instrumenteze și să înștiințeze autoritățile superioare despre orice informații legate de *"fapte sau stări de fapt contrare ordinii publice și siguranței statului"*.

Organismul coordonator și de directivă al muncii informative a serviciilor polițienești era Direcția Generală a Poliției, în cuprinsul căreia activau serviciile centrale ale Poliției Române. Ea era condusă de un director general, secondat de un subdirector și avea în subordine: Direcția Poliției Administrative, Direcția Poliției Judiciare, Direcția Poliției de Siguranță, Inspectoratul Gardienilor Publici și Biroul Jandarmeriei.

Pe lângă serviciile centrale, Poliția Generală a Statului dispunea și de cele exterioare sau teritoriale, după cum urmează: Prefectura Poliției Municipiului București; Inspectoratele Regionale de Poliție; Chesturile de Poliție din municipii; Polițiile din orașele reședință de județ și Comisariatele sau detașamentele de poliție pentru orașele reședință, puncte de frontieră, porturi, gări, comune suburbane și rurale, dar și în stațiunile balneo-climaterice.

De departe, cel mai important organ teritorial polițienesc era cel din Capitală, organizat sub forma unei prefecturi, conduse de un prefect, ajutat de un secretar general.

Prefectul Poliției Capitalei era egal în grad cu directorul general al Direcției Generale a Poliției, situație ce se perpetua și la nivelul celorlalte eșaloane de conducere ale celor două instituții. Șeful Poliției Bucureștene, adjunctul său, dar și chestorii erau numiți, potrivit prevederilor art. 80 al legii, prin decret regal.

Prefectul conducea întregul aparat polițienesc din Prefectura Poliției și era îndreptățit *"în interesul ordinii și siguranței publice și cu paza drepturilor cetățenești, garantate prin Constituție"* să interzică sau să dispună prin intermediul ordonanțelor polițienești anumite acte, menite *"a împiedica întâmplări vătămătoare persoanelor sau proprietăților"* și să ia *"toate măsurile necesare pentru menținerea ordinii publice și prevenirea infracțiunilor"*. Pentru a fi valide, ordonanțele prefectoriale urmau a fi supuse însă aprobării prealabile a Ministerului de Interne.

De asemenea, prefectul Poliției Capitalei era îndreptățit *"să pună în mișcare forța publică, în caz de rebeliune, sediciune, adunări zgomotoase, împotrivire la executarea legilor, regulamentelor și ordonanțelor, precum și în orice caz neprevăzut, care ar impu-*

ne concursul armatei".

Demn de menționat este faptul că, în conformitate cu prevederile art. 83 al legii, factorul constituțional nu avea nevoie de avizul Comisiei Speciale pentru propuneri de numiri și înaintări din Ministerul de Interne* pentru a-l numi pe prefectul Poliției Capitalei, astfel încât, după Restaurare, regele Carol al -II-lea se va prevala de stipulația respectivă pentru a aduce în fruntea acestei instituții elemente total obediente.

Prefectura Poliției Municipiului București dispunea de 8 servicii centrale, cât și de unele exterioare, divizate în patru sectoare, conform împărțirii administrativ-teritoriale a Capitalei.

Legea din 21 iulie 1929 prevedea următoarea structură organizatorică a serviciilor centrale ale poliției bucureștene, delimitând clar și competențele acestora:

1. Serviciul Poliției Administrative se ocupa de ordonarea și transmiterea diferitelor ordonanțe polițienești sau administrative emise de autoritățile publice, a căror aplicare cădea în sarcina poliției. El era organizat pe 5 birouri, după cum urmează: a) *Poliție administrativă*; b) *Personal*; c) *Pașapoarte*; d) *Arhivă și Registratură Generală*; e) *Intendență și arest*.

2. Serviciul Poliției Judiciare constata și urmărea crimele și delictele comise pe teritoriul Capitalei și al comunelor sale suburbane, întocmea caziere, scripte și statistici ale infractorilor, dar și unele lucrări de specialitate. În componența serviciului intrau: a) *Biroul de cercetări și urmărire*; b) *Biroul de identificare*; c) *Biroul fișelor și cazierelor*; d) *Biroul arhivei*.

3. Serviciul Poliției Sociale, al moravurilor și informațiilor supraveghea diverse activități colective, susținea opera de asistență socială a instituțiilor publice și a persoanelor private, culegea și transmitea informații legate de controlul populației și de mișcările sociale din Capitală. Serviciul respectiv cuprindea următoarele birouri: a) *Al Ordinii publice, asistenței și poliției sociale*; b) *Al Poliției de moravuri*; c) *Al populației*; d) *Al secretariatului, cifrului și transmisiunilor*.

4. Serviciul controlului strănilor, hotelurilor, hanurilor și camerelor mobilate, menit să supravegheze mișcarea populației străine și a tuturor celor care locuiau în hoteluri, hanuri și camere mobilate. În structura sa consemnăm: a) *Biroul controlului strănilor*; b) *Biroul controlului hotelurilor, hanurilor*

și camerelor mobilate; c) Biroul arhivei și fișelor.

5. Serviciul circulației urmărea "*clasa-rea, verificarea și numerotarea vehiculelor, eliberarea permiselor de circulație, verificarea capacității profesionale a posesorilor de permise eliberate de organele polițienești, precum și tot ce este referitor la ordine și siguranță în materie de circulație*". Serviciul cuprindea două birouri: a) *Al înregistrării și clasării vehiculelor*; b) *Al centralizării infracțiunilor la legea circulației*.

Celor 5 servicii li se mai adăugau alte trei, și anume: **Medical**, al **Contabilității și Casieriei** și al **Gardienilor Publici**.

La nivelul celor patru sectoare ale Capitalei funcționau următoarele servicii exterioare ale Prefecturii Poliției Municipiului București: circumscripțiile polițienești sau comisariatele la nivel de cartier sau comună suburbană; comisariatele de poliție atașate pe lângă diferite instituții și servicii publice și cele patru chesturi, corespunzătoare împărțirii administrativ-teritoriale a orașului: *I A Sectorului Galben, II A Sectorului Negru; III A Sectorului Albastru și IV A Sectorului Verde*.

Fiecare chestură era condusă de către un chestor de poliție, ajutat de un secretar și era structurată pe patru birouri: a) *Administrativ*; b) *Al populației, controlului străinilor, hotelurilor și camerelor mobilate*; c) *Al servitorilor*; d) *Al ordinii și asistenței sociale*. Lor li se adăuga și câte un detașament de gardieni publici.

Circumscripțiile polițienești și comisariatele de poliție atașate pe lângă instituții sau servicii publice funcționau ca servicii exterioare ale chesturilor de poliție².

Restaurația carlistă, survenită pe 8 iunie 1930, a deschis o nouă pagină în istoria românilor, punându-și amprenta indelebilă asupra evoluției destinului nostru național.

Adept al unei concepții autoritare de conducere a țării, noul suveran a înțeles faptul că, pentru a-și consolida poziția în raport cu ceilalți factori politici interni, avea nevoie de oameni devotați, implantați în instituțiile-cheie ale statului. Una dintre acestea era și Prefectura Poliției Capitalei, în fruntea căreia s-a grăbit să-l numească, la 11 iunie 1930, pe colonelul Gabriel Marinescu, nimeni altul decât comandantul Regimentului 9 Vânători, unitate ce a asigurat paza și protecția principelui Carol, din momentul revenirii în țară și până la proclamarea sa de către parlament drept rege al României.

Pentru noul monarh, Gabriel Marinescu era omul potrivit la locul potrivit, dovedindu-se un executant fidel al voinței capului statului și un personaj central al Camarilei Regale în perioada abordată în cadrul studiului de față.

Născut la 7 noiembrie 1886 în comuna argeșeană Tigveni, fiu al institutorului Marin Marinescu, Gabriel a studiat la Colegiul "Sfântul Sava" din București, apoi la Școala Fiilor de Militari din Iași și la Școala Militară de Infanterie și Cavalerie din București, absolvită în 1907, cu gradul de sublocotenent.

Ulterior, va urca toate treptele ierarhiei militare, devenind: locotenent (1 iulie 1910), căpitan (1 aprilie 1915), maior (1 aprilie 1917), locotenent-colonel (1 aprilie 1920), colonel (1 iulie 1927) și general de brigadă în rezervă la 10 mai 1937³.

Revenind la numirea lui Gabriel Marinescu în fruntea Poliției Capitalei, menționăm că ea s-a desfășurat în cadrul unei ceremonii, la care au luat parte: ministrul de Interne Mihail Popovici, subsecretarul de stat Constantin Angelescu, directorul de cabinet din minister, Gârnețu, toți funcționarii superiori ai prefecturii, precum și ofițerii superiori ai regimentului de jandarmi pedestri din Capitală. Colonelul Marinescu îl înlocuia pe generalul Eracle Nicolescu, aflat încă din 1919 în fruntea poliției bucureștene, un element extrem de devotat regelui Ferdinand I, motiv pentru care, din punctul de vedere al noului suveran, schimbarea sa reprezenta o necesitate inexorabilă.

După ce ministrul de resort i-a mulțumit generalului Nicolescu pentru munca depusă timp de 12 ani în fruntea Poliției Capitalei, acesta va rosti o alocuțiune de rămas bun, fiind apoi urmat la cuvânt de către succesorul său. Adoptând un ton sobru și cuprinzător, colonelul Marinescu i-a asigurat pe cei prezenți de atașamentul său total față de instituție, promițându-le că își va pune întreaga râvnă, dragoste și putere de muncă în slujba sa, astfel încât prestigiul Poliției Capitalei să crească neconținut⁴.

Fără a fi polițist de profesie, Gabriel Marinescu va acționa cu celeritate în vederea combaterii bandelor care terorizau Bucureștiul. Grație educației militare primite și pragmatismului înnăscut, el i-a mobilizat rapid pe polițiști, pe gardienii publici, dar și pe jandarmi, în vederea efectuării unor razii de mare amploare, cărora le-au căzut victimă clanuri ale unor interlopi precum: Tase Cuțitarul din Ferentari, Bufta din Vitan, Trăilă

din Tei, Vasile Galben din Iancului, Niță Ciucă din Văcărești sau Ghiță Ștaif din Griviței⁵.

Succesul obținut i-a alimentat vanitatea, dar l-a și ajutat să realizeze o "radiografie" a Prefecturii Poliției Capitalei, astfel încât să-și poată elabora o strategie în vederea eliminării gravelor disfuncționalități existente la nivelul instituției. Principalul punct nevralgic al acesteia era reprezentat de către **Corpul Gardienilor Publici**, organism însărcinat cu asigurarea ordinii publice și a pazei pe raza municipiului București. Cu prilejul exercitării atribuțiilor specifice, gardienii intrau adesea în posesia unor informații referitoare la siguranța statului, fiind obligați să le transmită urgent șefului circumscripției de poliție din raza lor de acțiune, ceea ce nu se întâmpla de fiecare dată.

Între anii 1930-1933 numărul de gardieni publici a oscilat în jurul cifrei de 2063. În fruntea acestora se afla un comandant, secondat de un ajutor, deținător însă al unui grad militar. Din punct de vedere structural, Corpul Gardienilor Publici a fost organizat în **detașamente, secții și posturi fixe**. Pe lângă fiecare chestură de poliție activa câte un detașament de gardieni, divizat în secții ale căror competențe teritoriale se suprapuneau cu cele ale circumscripțiilor polițienești de la nivelul fiecărui sector. Prin urmare, la nivelul Capitalei existau 70 de secții de gardieni publici și câte un detașament în fiecare sector. Celor din urmă li se adăugau însă: **Detașamentul mobil și cel de Circulație**.

Detașamentul mobil avea menirea de a asigura paza ministerelor, a instituțiilor de stat, a altor locuri stabilite de prefectul poliției, dar și pe cea a legațiilor statelor străine.

Detașamentul de circulație coopera cu Serviciul Circulației din Prefectura Poliției Capitalei la dirijarea traficului rutier pe raza municipiului București. Gardienii din respectivul detașament formau Corpul Agenților de Circulație și ocupau posturi fixe de unde dirijau traficul prin semnalizări, mișcări de brațe, semnale mecanice sau electrice. Agenții de circulație lucrau pe două schimburi de câte opt ore, iar la ieșirea din serviciu fiecare gardian întocmea un raport cu contravențiile constatate și îl înainta șefului Serviciului Circulației.

Una dintre atribuțiile agenților de circulație era și aceea de a-i însoți pe comisarii de poliție la efectuarea de razii, cu scopul de a verifica documentele de circulație ale mașinilor sau în vederea rechizițiilor de automobile,

ordonate de armată⁶.

Repetatele inspecții efectuate în primele luni de mandat la Corpul Gardienilor Publici i-au prilejuit lui Gabriel Marinescu identificarea unor grave carențe legate de educația, ținuta și modul de exercitare a atribuțiilor specifice gardienilor. De pildă, cunoștințele lor profesionale erau foarte vagi, igiena personală lăsa de dorit, comportamentul public era departe de a face cinste uniformeii purtate, în sensul că adesea fumau sau mâncau în timpul programului rezemați de ziduri sau dormeau pe bănci în parcuri, exercitarea atribuțiilor specifice avea de suferit din cauza indolenței, a ignoranței, a indisciplinei, a stabilirii iraționale a posturilor fixe, a cooperării defectuoase cu circumscripțiile de poliție și a lipsei de exigență a ofițerilor-gardieni.

Prin urmare, prefectul Poliției Capitalei a dispus o serie de măsuri ferme de ordin disciplinar menite a combate starea de fapt, devenită de-a dreptul inacceptabilă, din cadrul Corpului Gardienilor Publici⁷.

Grație acțiunilor energice întreprinse, Gabriel Marinescu a reușit în mai puțin de un an de la preluarea mandatului să optimizeze activitatea poliției, să-i amelioreze imaginea publică, să creeze o stare de emulație în sânul instituției, prin instituirea unor "*premier pentru cele mai bune lucrări utile ei*"⁸.

Progresele autentice înregistrate de către poliție sub conducerea colonelului Marinescu au fost exploatate extrem de abil de către publicațiile apărute sub egida Ministerului de Interne, motiv pentru care, acestea au început să abunde de articole scrise într-o manieră encomiastică la adresa prefectului Poliției Capitalei.

Într-un interviu acordat revistei "Cronica Poliției", în chiar numărul său inaugural din aprilie 1931, Gabriel Marinescu întocmea un bilanț al primelor luni de mandat, neezitând să creioneze și un plan de perspectivă al priorităților sale.

Evocând perioada preluării funcției, el ținea să precizeze că: "*la poliție am găsit o situație de care nu m-am putut felicita. Moștenirea ce am primit este din cele mai grele și o pot rezuma într-o singură frază: o stare de primitivitate pentru care vor trebui ani, ca să o putem remedia*".

Deși a evitat să-și acuze predecesorii de faptul că Poliția Capitalei era o instituție vetustă, interviuevatul a acuzat voalat clasa politică românească și Ministerul de Interne pentru situația existentă, subliniind că:

"Poliția a realizat nu ce a vrut, ci ce a putut, în limita mijloacelor ce i-au fost puse la dispoziție".

Fără a deveni victima unei atitudini defetiste, Marinescu privea cu speranță către viitor, evidențiind faptul că, în pofida vitregiilor vremurilor, prin autoritate, spirit al hotărârii și continuitate de vederi va trebui să-și impună planul de lucru ce viza *"ridicarea morală a polițistului, pentru a căpăta autoritatea de care are nevoie, voința dâră de a realiza o poliție model și o continuitate în opera noastră de acțiune care să servească și celor ce vor veni după noi"*.

În vederea reușitei demersului său, prefectul Poliției Capitalei inițiasse deja o serie de conferințe cu ofițerii din subordine, instruiindu-i asupra îndatoririlor avute, atât față de instituție, cât și față de public, trecuse la înlocuirea uniformelor gardienilor publici și ale ofițerilor de poliție cu unele *"mai ieftine și mai impunătoare"*, menite *"a le ridica prestigiul și autoritatea"*, luase măsuri de fluidizare a traficului pe principalele artere ale orașului *"prin înființarea de semnale luminoase"* la intersecții, astfel încât să nu mai fie necesară prezența agenților de circulație în stradă. Marinescu s-a referit și la abuzurile comise de către polițiști în exercitarea funcțiunii, promițând că, pe viitor, ele vor fi eradicate. Pentru aceasta era însă nevoie de o salarizare stimulantă a personalului, de sprijinirea polițiștilor în vederea achiziționării de locuințe ieftine, dar și de alte măsuri cu caracter social.

Totodată, din punctul de vedere al interviuatului, o realizare majoră, utilă atât instituției sale, cât și justiției, era cea legată de înființarea, pe lângă Poliția Municipiului, a serviciului de poliție judiciară, adică, *"concentrarea la prefectură, în vederea distribuției în întreaga Capitală, a tuturor procedurilor judecătorești"*. În felul acesta, comisariatul fuseseră descongestionate de o muncă birocratică imensă, care aproape că le paraliza activitatea⁹.

Datorită demersurilor întreprinse de către Gabriel Marinescu pe lângă Palatul Regal, în octombrie 1931 a fost elaborat un regulament, în virtutea căruia s-a procedat la schimbarea uniformelor ofițerilor de poliție în întreaga țară, introducându-se o serie de elemente distincte în privința uniformeii prefecturii Poliției Capitalei¹⁰.

Consecvent ideii de a îmbunătăți starea morală și statutul social al gardienilor publici, colonelul Marinescu a inițiat încă din primăvara anului 1931 edificarea unei cazarme a

acestora, menită a le asigura cazarea, hrana, serviciile medicale complexe, dar și de natură casnică, contra unei sume de bani rezonabile. Intitulată *"Regele Carol al II-lea"*, cazarma a fost inaugurată pe 6 iunie 1932, în prezența suveranului și a numeroase oficialități¹¹.

Realizarea este cu atât mai impresionantă, cu cât, în vara anului respectiv, România, ca și întreaga lume capitalistă, era zguduită de o criză economico-financiară fără precedent.

Vădit preocupat de realitatea unui trafic aglomerat și haotic generat de numărul tot mai mare al vehiculelor cu tracțiune mecanică existent pe străzile Bucureștiului, colonelul Marinescu a pus bazele, în aprilie 1932, unei școli pregătitoare de șoferi, înzestrând-o cu un bogat material didactic, adus parțial din străinătate, dar și cu un corp profesoral de o incontestabilă calitate. În felul acesta, se preconiza stoparea pătrunderii în noua ramură de activitate – automobilismul - a unor elemente nepregătite¹².

Analiza riguroasă a fenomenului infracționalității la nivelul municipiului București a scos în evidență faptul că, în ultimii ani, dintr-un număr de circa 300 de crime și 20.000 de delictе săvârșite anual, aproximativ 10% erau comise de către servitori aflați în slujba unor case particulare. De altfel, la o populație de circa 900.000 de locuitori a Capitalei, în 1932 existau circa 28.000 de servitori, angajați de diferite familii, fără a fi supuși unor controale medicale și fără a le fi verificat cazierul de către vreun organism al statului. Prin urmare, ei constituiau un permanent pericol pentru viața, avutul și sănătatea cetățenilor, fiind purtători ai unor boli molipsitoare, dar și de natură neinfecțioasă.

Pentru a se pune capăt unei astfel de stări pernicioase, se va înființa, la 1 iunie 1932, un serviciu specializat, pendinte de Prefectura Poliției Capitalei, cunoscut sub diferite denumiri precum: *Biroul Servitorilor*, *Biroul central de control al personalului din serviciul particular* sau chiar *Serviciul pentru Controlul Persoanelor din Serviciul Casnic*¹³.

Deși Prefectura Poliției Capitalei a operat măsurile administrative preventive permise de legislație, tocmai lacunele existente pe tărâmul respectiv au încurajat sporirea ratei infracționalității, alături de alți factori ce nu țineau strict de competența personalului polițienesc. De pildă, pentru 1933, raportul anual întocmit de prefectul Gabriel Marinescu a consemnat *"o creștere apreciabilă a valorilor de criminalitate și anarhie"*, generată atât de

cauze generale, cât și de unele de ordin special.

În ceea ce le privește, cauzele generale rezidau într-un "complex de împrejurări aproape inextricabil" ce "stă la baza actualei conjuncturi sociale, cu rezonanțe adânci în toate domeniile și toate straturile, încât a atras după sine, ca prim efect, o depresiune sufletească generală, a sfărâmat zăgazuri și a dezlănțuit instincte. Și astfel crima și anarhia au găsit o ambianță prielnică, sporindu-și viciozitatea asalturilor împotriva unor rânduieli tot mai slab străjuite".

La rândul lor, cauzele speciale vizau poliția ca instituție, fiind legate de: "1. Supra-încărcare cu atribuții străine de adevărata ei chemare; 2. Lipsă de personal în raport cu acele atribuțiuni; 3. Lipsă de utilaj necesar pentru ușurarea condițiilor de muncă; 4. Lipsa unor instanțe polițienești de judecată, care să înlănească o acțiune eficientă pentru aplicarea legilor și deci pentru formarea aceluia spirit public impregnat de respectul cuvenit principiilor și instituțiilor aflate la temelie societății".

Printre atribuțiile străine de chemarea poliției, raportul menționa: "înmânarea de citații, de procese verbale de contravenție adresate de funcționarii ministerului de finanțe la legea timbrului, executarea de mandate de aducere, înființarea de popri și sechestre, efectuarea de vânzări silite, asistența pe care este obligată să o dea organelor altor autorități publice (fisc, armată, etc.)". În felul acesta, personalul polițienesc era nevoit să se sustragă intereselor de ordin general referitoare la societate, fiind obligat să se piardă în hățișurile birocratice. Soluția pentru eradicarea respectivei stări de fapt consta în trecerea responsabilității remiterii citațiilor către Direcția Generală a Poștelor.

Elocventă pentru neajunsurile din activitatea poliției s-a dovedit a fi și precara înzestrare logistică a instituției. De exemplu, Prefectura Poliției Capitalei nu dispunea "de un serviciu de identificare dactiloscopică, nici de un laborator de poliție tehnică", astfel încât cercetarea crimelor și a delictelor se baza în principal pe intuiție și hazard.

Un alt element inhibitor al eficienței poliției era indisolubil legat de absența unor instanțe proprii de judecată, menite să soluționeze problema contravențiilor. Concret, legislația românească nu permitea poliției decât să încheie acte de constatare a micilor abateri și să le înainteze instanțelor de judecată. În

consecință, începeau procese ce puteau dura ani de zile, soldându-se adesea cu achitarea celui vinovat.

Pornind de la experiența Franței, Angliei, Italiei sau Austriei, raportul solicita crearea unor tribunale polițienești, chemate să sancționeze contravențiile și chiar să transforme amenda în zile de arest, atunci când era cazul.

O altă racilă congenitală a Poliției Capitalei a fost și lipsa devenită deja cronică de personal, care împiedica instituția să exercite un control serios al diferitelor categorii sociale dubioase, o supraveghere activă a localurilor, tavernelor sau străzilor, dar și să-și poată infiltra agenții în lumea interlopă.

Pentru a fi și mai explicit, raportul venea cu o serie de date concrete. De pildă, Serviciul de Urmărire și Cercetări din cadrul poliției judiciare dispunea de 14 comisari și 77 de agenți de investigații, cel de informații avea încadrați 7 comisari și 27 de agenți, cel al controlului străinilor 9 comisari și 36 de agenți, cel al circulației 6 comisari și 8 agenți, în timp ce alți 32 de funcționari erau utilizați în birouri pentru lucrări de cancelarie, iar exemplele nu se opreau aici¹⁴.

Pe ansamblu, în 1933 situația personalului polițienesc al Capitalei ar putea fi sintetizată în următorul tabel¹⁵.

Ofițeri de poliție	314
Agenți de poliție	396
Ofițeri de gardieni	71
Gardieni publici	2016
Funcționari de birou	127
Medici	21
Avocați	2
Fotografi	2
Telefoniști	18
Personal de serviciu	42

Parametrii respectivi nu s-au îmbunătățit în mod vizibil nici în 1934, atunci când se consemnau: 317-ofițeri de poliție, 385-agenți de poliție, 67-ofițeri de gardieni, 2063-gardieni publici, 128-funcționari administrativi, 21-medici, 2-avocați, 2-fotografi, 18-telefoniști și 67-personal de serviciu¹⁶.

Nici comparativ cu alte capitale europene lucrurile nu stăteau satisfăcător pentru Prefectura Poliției Capitalei¹⁷, sub a cărei autoritate directă se aflau Bucureștiul, comunele sale suburbane, polițiile orașelor Sîlna și Oltenița, dar și cea a gării Chitila¹⁸.

Sfidând neajunsurile de tot felul, Gabriel Marînescu va reuși, grație excelențelor sale

calității organizatorice, dar și a sprijinului venit pe diverse căi de la Palat, inclusiv de la suveranul Carol al II-lea, al cărui polițist devotat era – să opereze unele reorganizări în cadrul Poliției Capitalei și să o înzestreze cu o serie de elemente logistice absolut necesare unei astfel de instituții. Concret, el a achiziționat, pentru gardienii publici, 4 autocare a câte 25 de locuri, permițându-le acestora să se deplaseze cu rapiditate în orice punct al Capitalei, în caz de necesitate.

Pentru reprimarea manifestațiilor agresive ce tindeau să scape de sub orice control, gardienii publici au fost înzestrați și cu două autocisterne blindate, capabile să arunce cu apă în demonstranți pe o rază de 100 de metri, cu o presiune căreia nimeni nu avea cum să-i reziste. În eventualitatea unor mișcări care luau proporții prea grave, autoturismele dispuneau de câte două mitraliere și de dispozitive cu gaze lacrimogene.

În paralel a luat ființă și **Batalionul de Carabinieri**, format *"din cei mai destoinici, solizi și bine pregătiți gardieni, urmărind o cât mai eficace străjuire a ordinii publice"*. Activitatea sa consta în detașarea permanentă a unor patrule de câte doi gardieni, care să colinde pe toate străzile orașului. Deplasarea se făcea pe biciclete, între comisariatele de poliție și avea scopul de a preveni infracțiunile contra *"proprietății și vieții cetățenilor Capitalei"*. De asemenea, Batalionul de Carabinieri era chemat și să sprijine celelalte forțe de ordine în cazul producerii unor grave tulburări ale liniștii publice.

Tot în vederea reprimării unor agitații grave s-au constituit și **două secții de motocicliști**, având fiecare câte 30 de motociclete performante. Scopul lor era *"de a transmite ordinele și rapoartele dintre centrele de conducere și forțele de presiune și viceversa"*.

Demn de menționat este faptul că, fiecare motociclist era complet echipat, inclusiv cu mitralieră. În perioadele de liniște, motocicliștii asigurau paza diferitelor obiective stabilite de Prefectura Poliției Capitalei.

Serviciile de corespondență dintre diferitele organisme polițienești ale Bucureștiului erau asigurate de alte două secții, formate din câte 150 de cicliști, care, în caz de necesitate, se alăturau motocicliștilor, transformându-se în forțe de presiune.

Conducerea Poliției Capitalei nu a scăpat din vedere rolul ce trebuia jucat de respectiva instituție în caz de război, creând în consecință **Serviciul pentru apărarea popu-**

lației contra gazelor toxice, compus din 30 de gardieni publici, repartizați în următoarele 4 echipe: 1) *De alarmă și transmisiuni*; 2) *De detectare și dezinfectie a locurilor unde se presupunea că s-au aruncat bombe cu gaze toxice*; 3) *De camuflaj și protecție*; 4) *Sanitară*, pentru ajutorarea și transportul răniților la infirmerii sau spitale.

Întrucât înzestrarea serviciilor polițienești cu diverse materiale de birou, precum registre, ordonanțe, fișe și imprimante de tot felul era o necesitate permanentă, din inițiativa colonelului Gabriel Marinescu s-a achiziționat și o tipografie proprie a Poliției Capitalei. Astfel, se realizau importante economii la bugetul instituției și se ușura considerabil munca polițistilor, deoarece a început să fie publicat și *"un buletin zilnic al Poliției care să cuprindă toate ordinele, instrucțiunile, extrase de legi și regulamente, în legătură cu serviciul Poliției, mutările de personal și urmărirea polițienești"*.

În ceea ce privește coordonarea circulației vehiculelor, au fost instalate la intersecțiile dintre bulevardele principale *"faruri luminoase suspendate, în legătură cu un comutator electric de pe trotuar, unde se află și agentul de circulație care-l manevrează"*.

De asemenea, în mod experimental, s-a introdus o cabină cu pereții de sticlă pentru gardianul aflat la intersecția Căii Victoriei cu Strada Știrbey-Vodă și s-a instalat o oglindă retrovizuală pe strada Luterană, colț cu Știrbey-Vodă¹⁹.

Anul 1935 a adus cu sine o reușită majoră pentru oamenii legii din București și anume, demararea lucrărilor noului Palat al Prefecturii Poliției, grefat ce-i drept pe vechiul local, care a fost parțial utilizat. Ridicarea impunătorului edificiu a durat circa doi ani, fondurile necesare ei fiind obținute exclusiv din donații mai mult sau mai puțin benevole²⁰.

Ambițiile lui Gabriel Marinescu nu s-au oprit însă aici, el propunându-și tot în același an să doteze autocarele de transport ale gardienilor, autocisternele și secțiile de motocicliști cu instalații moderne de radio-transmisiuni. Alte deziderate ale prefectului Poliției Capitalei vizau organizarea **Biroului Central al Populației**, în principal prin suplimentarea personalului său, punerea pe noi baze, științifice, a pregătirii personale a polițistilor, eliberarea poliției de povara celor aproximativ 600.000 de citații, mandate de aducere și execuții silite și sancționarea pe loc a contravențiilor²¹.

În pofida eforturilor depuse de conducerea Prefecturii Poliției Capitalei, obiectivele îndrăznețe propuse pentru 1935 n-au putut fi atinse nici în 1936, obstacolele întâmpinate dovedindu-se de-a dreptul insurmontabile²².

Totuși, anul următor a fost unul al transformărilor instituționale, inclusiv pentru Poliția Capitalei, datorită Decretului Regal pentru organizarea Ministerului Internelor, din 7 ianuarie.

Conform dispozițiilor respectivului document, Ministerul de Interne avea menirea de a conduce administrația generală a țării, de a asigura paza ordinii publice și siguranța statului, de a supraveghea și controla autoritățile locale, în condițiile fixate prin lege, de a îndruma, coordona și armoniza acțiunile autorităților locale. De asemenea, prin acte normative speciale, ministerul putea îndeplini și alte atribuții.

Administrația generală a respectivului organism statal se compunea din: cea centrală, cea exterioară și instituțiile speciale atașate ministerului. În ceea ce o privește, Prefectura Poliției Capitalei era parte a administrației centrale, alături de unele organe centrale nerepartizate pe direcții, de diferite direcții generale și direcții, de Inspectoratul General al Jandarmeriei și de Comandamentul pompierilor militari.

Grație prevederilor Decretului din 7 ianuarie 1936, poziția Prefecturii Poliției Capitalei în cadrul Ministerului de Interne era puternic consolidată în raport cu celelalte organe polițienești. Concret, pe teritoriul Municipiului București ea primea atribuții similare cu cele avute de Direcția Generală a Poliției în cuprinsul țării. Mai exact, era vorba de: *"menținerea ordinii publice, prevenirea și reprimarea oricărei violări a legilor și regulamentelor care interesează ordinea publică și siguranța statului, culegere de informații, precum și atribuțiile de poliție judiciară, prevăzute de lege"*.

Prefectura Poliției Capitalei avea în frunte un prefect, secondat de un secretar general și cuprindea: *"a) Organe centrale nerepartizate pe servicii; b) Șase servicii centrale cu 31 birouri; c) Servicii exterioare și anume: corpul gardienilor, comisariate de circumscripție și comisariate speciale"*.

Prin organe centrale nerepartizate pe servicii se înțelegeau: *"1. Cabinetul prefectului; 2. Controlul central; 3. Biroul registraturii și al expediției; 4. Biroul juridic; 5. Oficiul telefonic; 6. Laboratorul fotografic; 7. Intendența"*.

În ceea ce le privește, serviciile centrale ale prefecturii purtau următoarele denumiri: *"1. Serviciul poliției administrative; 2. Serviciul poliției judiciare; 3. Serviciul poliției sociale și de informații; 4. Serviciul pentru controlul populației; 5. Serviciul pentru controlul străinilor; 6. Serviciul circulației"*. Fiecare serviciu era condus de câte un chestor, ajutat de un șef de poliție.

Serviciul poliției administrative a fost structurat pe 7 birouri, după cum urmează: *"a) Biroul administrativ; b) Biroul procedurii; c) Biroul personalului și al mobilizării; d) Biroul pașapoartelor; e) Biroul contabilității și casieria; f) Biroul arhivei; g) Biroul dactilografelor"*.

Serviciul poliției judiciare cuprindea 5 birouri, și anume: *"a) Biroul identificării și dactiloscopiei; b) Biroul verificării și al mandatelor; c) Biroul de urmărire și cercetări; d) Biroul arhivei; e) Biroul dactilografelor"*.

În componența **serviciului poliției sociale** și de informații se regăseau următoarele 6 birouri: *"a) Biroul informațiilor; b) Biroul mișcărilor sociale; c) Biroul poliției moravurilor; d) Biroul pentru triajul vagabonzilor; e) Biroul arhivei secrete; f) Biroul dactilografelor"*.

Serviciul pentru controlul populației fusese divizat în 5 birouri: *"a) Biroul pentru controlul hotelurilor, hanurilor și camerelor mobilate; b) Biroul populației; c) Biroul pentru controlul personalului în serviciul particularilor; d) Biroul arhivei; e) Biroul dactilografelor"*.

Serviciul pentru controlul străinilor avea doar 4 birouri: *"a) Biroul vizelor și contravențiilor; b) Biroul controlului certificatelor dr. Nansen; c) Biroul arhivei; d) Biroul dactilografelor"*.

Tot 4 birouri consemnăm și în cadrul **Serviciului circulației**: *"a) Biroul administrativ central; b) Brigada mobilă; c) Biroul arhivei; d) Biroul dactilografelor"*.

Conform prevederilor Decretului Regal, Prefectura Poliției Capitalei însuma 1150 de funcționari, adică: un prefect, un secretar general, un șef de cabinet, 11 chestori de poliție, 11 șefi de poliție, 47 de comisari, 63 de comisari-ajutori, 17 șefi de birou, 22 subșefi de birouri, 186 de impiegăți, 715 agenți de poliție, un desenator, un secretar de contencios, 4 fotografi, 2 ingineri, 31 dactilografe, 3 traducători, 2 cartografi, un telefonist șef, 12 telefonişti, 5 curieri, 2 electricieni, 2 fotografi-ajutori, un intendent, un intendent-ajutor și 7 șoferi²³.

Unele dispoziții ale Decretului nr. 4/7 ianuarie 1936 au fost modificate prin Decretul nr. 2233/10 octombrie 1936, publicat în "Monitorul Oficial" din 14 octombrie²⁴, ratificat prin lege la 26 ianuarie 1937²⁵, dar ele nu vizau în nici un fel Prefectura Poliției Capitalei.

Celor 1150 de funcționari din cadrul Poliției bucureștene li se adăugau și 2082 de gardieni publici, dintre care 19 ofițeri²⁶, dar, cu toate acestea, aparatul Corpului Gardienilor Publici rămânea unul subdimensionat pentru un oraș de aproape un milion de locuitori. Potrivit calculului specialiștilor, Capitala avea un deficit de cel puțin două mii de sergenți de stradă pentru a putea fi considerată apărută corespunzător de orice tentativă de încălcare a ordinii publice²⁷.

Principala realizare a poliției bucureștene în 1937 a fost legată de terminarea lucrărilor la noul său sediu, umbrită însă de nerezolvarea problemelor devenite deja cronice: a citațiilor și a constatării contravențiilor²⁸.

În debutul anului 1938, pe fondul demarării preparativelor regale în vederea instaurării

unui regim dictatorial, Carol al II-lea, din dorința de a-l fideliza și mai mult pe Gabriel Marinescu față de proiectul său politic, a decretat, la 5 ianuarie, asimilarea prefectului Poliției Capitalei cu subsecretarii de stat, legându-l totodată direct de Ministerul de Interne²⁹.

Cultivând vanitatea lui Gabriel Marinescu, prin afirmarea preeminenței sale în raport cu directorul general al D.G.P., dar și cu ceilalți comandanți de poliție din țară, suveranul își asigura liniștea Capitalei cu prilejul abolirii vechiului regim parlamentar-constituțional, bazat pe pluripartidism și pe respectarea drepturilor fundamentale ale cetățeanului.

Prin urmare, grație acțiunilor preventive întreprinse de către prefectul Poliției Municipiului București, lovitură de stat din 10/11 februarie 1938 și etapele ulterioare ale înfăptuirii "Noului Regim" s-au derulat pe teritoriul Capitalei fără incidente demne de a fi consemnate.

Note

1. *Enciclopedia României*, vol. I, Statul, București, Imprimeria Națională, 1938, p. 314-317.

* Comisia respectivă era compusă din: secretarul general al Ministerului de Interne ca președinte, directorul general al Poliției; un director din minister și un funcționar superior de poliție din cadrul D.G.P. Ei erau desemnați de către ministrul de resort, la începutul fiecărui an. Atunci când se discutau propunerile de numiri și de înaintări la Poliția Capitalei, comisia se completa și cu prefectul Poliției Municipiului București.

2. Pentru conținutul integral al legii, vezi: Lazăr Cârjan, *Istoria Poliției Române de la origini până în 1949*, București, Editura Vestala, 2000, p. 336-364.

3. Arhivele Militare Române, în continuare AMR, Fond Registrul Central Ofițeri Activi Infanterie, vol. 9, f. 90-recto; *Anuarul funcționarilor Prefecturii Poliției Municipiului București pe anul 1938*, București, Tipografia Poliției Municipiului București, 1938, p. 21. În ceea ce privește acest anuar, trebuie precizat faptul că, în pofida caracterului său oficial, el conține câteva escamotări ale realității, dintre care, cea mai gravă este cea legată de data accederii lui G. Marinescu în fruntea Prefecturii Poliției Capitalei, 1 iunie 1930 (sic!), menționată probabil pentru a demonstra opiniei publice că suveranul nu jucase niciun rol în numirea temutului și impopularului polițist la conducerea instituției, acceptând doar titularizarea sa, la 8 mai 1931 și confirmarea definitivă în funcție, pe 24 noiembrie 1932. Pentru informații suplimentare referitoare la biografia lui Gabriel Marinescu, vezi și: Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Guverne și guvernanți (1916-1938)*, București, Casa de Editură, Presă și

Impresariat Silex, 1996, p. 203-204; Constantin Gheorghe, Miliana Șerbu, *Miniștrii de Interne ai României (1862-2001)*, București, Editura Ministrului de Interne, 2001, p. 131-132; Idem, *Miniștrii de Interne (1862-2007): mică enciclopedie*, București, Editura Ministerului Internelor și Reformei Administrative, 2007, p. 267-269.

4. *O nouă conducere a Poliției Capitalei*, în „Poliția modernă”, anul V, nr. 51-52, mai-iunie 1930, p. 2.

5. Florin Șinca, *Istoria Poliției Capitalei (sec. XVIII-1949)*, București, RCR Editorial, 2012, p. 393.

6. Vasile Bobocescu, *Momente din istoria Ministerului de Interne*, vol. I, 1821-1944, București, Editura Ministerului de Interne, f. a, p. 200-201; Lazăr Cârjan, *op. cit.*, p. 240.

7. *Ordin circular al prefectului poliției Capitalei cu privire la educația, ținuta și executarea serviciului de către gardienii de oraș din București*, în "Poliția modernă", anul V, nr. 56, octombrie 1930, p. 16.

8. Petre Ionescu-Muscel, *Prefectul Poliției Capitalei București. D-l Gabriel Marinescu*, în "Poliția modernă", anul VI, nr. 68, octombrie 1931, p. 1.

9. *Un plan de lucru la Prefectura Municipiului. Declarațiile d-lui colonel Gabriel Marinescu, prefectul Poliției Capitalei*, în "Cronica Poliției", anul I, nr. 1, aprilie 1931, p. 13-14.

10. Pentru detalii, vezi: Florin Șinca, *op. cit.*, p. 406-410.

11. *Ibidem*, p. 410-413; Idem, *Din istoria poliției române*, vol. I, *Între onoare și obediență*, București, Tipografia RCR Print, 2006, p. 222-223.

12. *Prefectura Poliției Municipiului București, Activi-*

tatea pe anul 1934, București, 1935, p. 12-13.

13. Gabriel Marinescu, Ion Modreanu, Constantin Buruiană, *Aspecte din viața Poliției Capitalei*, București, Editura Eminescu, 1936, p. 227-229; Vasile Bobocescu, *op. cit.*, p. 195; Lazăr Cârjan, *op. cit.*, p. 242; Florin Șinca, *Din istoria...*, vol. I, p. 360; *Idem*, *Istoria Poliției Capitalei*, p. 418.

14. Prefectura Poliției Municipiului București, *Activitatea pe anul 1933. Date statistici, dificultăți, remedii*, București, 1934, p. 3-13.

15. *Ibidem*, p. 65.

16. *Idem*, *Activitatea pe anul 1934*, București, 1935, p. 51.

17. Pentru o analiză comparativă, vezi: Florin Șinca, *Din istoria Poliției Române*, vol. I, p. 365; *Idem*, *Istoria Poliției Capitalei*, p. 439-440.

18. Prefectura Poliției Municipiului București, *Activitatea pe anul 1934*, p. 53.

19. *Ibidem*, p. 15-18; Gabriel Marinescu, Ion Modreanu, Constantin Buruiană, *op. cit.*, p. 183-193.

20. Pentru detalii, vezi: Prefectura Poliției Municipiului București, *Activitatea pe anul 1935*, București, Tipografia Prefecturii Poliției Municipiului București, 1936, p. 3-8; Florin Șinca, *Din istoria...*, vol. I, p. 223-226; *Idem*, *Istoria Poliției Capitalei*, p. 424-430.

21. Prefectura Poliției Municipiului București, *Activitatea pe anul 1935*, p. 8-11.

22. *Idem*, *Activitatea Prefecturii Poliției Municipiului București pe anul 1936*, București, Tipografia Poliției Capitalei, 1937, p. 3-7.

23. Pentru conținutul integral al Decretului nr. 4/7 ianuarie 1936, vezi: C. Hamangiu (fondator), *Codul General al României. Coduri, legi și regulamente*, vol. XXIV, partea I, 1936, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, 1936, p. 255-283.

24. *Idem*, *Codul General al României*, vol. XXIV, partea a II-a, Legi, Decrete Legi și Regulamente, cuprinzând a doua parte din legislațiunea anului 1936, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, 1937, p. 482-484.

25. *Idem*, *Codul General al României*, vol. XXV, partea I, Coduri, Legi și Regulamente, cuprinzând prima parte din legislațiunea anului 1937, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, 1938, p. 36-37.

26. Prefectura Poliției Municipiului București, *Activitatea Prefecturii Poliției Municipiului București pe anul 1936*, p. 33.

27. C. Varlan, *Apărarea Capitalei*, în "Revista Poliției", anul XV, ianuarie-februarie 1937, p. 2-3.

28. Prefectura Poliției Municipiului București, *Activitatea pe anul 1937*, București, 1938, p. 5-7.

29. C. Hamangiu (fondator), *Codul General al României*, vol. XXVI, partea I, Coduri, legi, decrete-legi și regulamente, cuprinzând prima parte din legislațiunea anului 1938, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, 1938, p. 3.